

Agenda 2030-delegationen

Delredovisning 1 mars 2018



Innehåll

Sammanfattning	2
1. Introduktion	4
2. Delegationens arbete sedan maj 2017 – i korthet	6
3. Agenda 2030 i en svensk kontext	8
4. En nationell målbild för arbetet med Agenda 2030	11
4.1. Agenda 2030 och riksdagsbundna mål.....	11
4.2. Metod.....	12
4.3. En analys av relationen mellan Agenda 2030 och riksdagsbundna mål	12
A. Relevansbedömning av delmålen i Agenda 2030.....	12
B. Riksdagsbundna mål och relevanta delmål	14
C. Riksdagsbundna mål och tvärgående perspektiv i Agenda 2030	16
D. Riksdagsbundna mål och mätbarhet	18
E. Exempel på riksdagsbundna mål med stor inverkan på Agenda 2030	19
4.4. Slutsatser.....	21
5. Uppföljning	22
6. Att kommunicera Agenda 2030 i Sverige	23

Bilagor:

- Tabell 1: Agenda 2030-delmålens relevans ur nationellt och globalt perspektiv samt överensstämmelse mellan delmålen och riksdagsbundna mål
- Tabell 2: Riksdagsbundna mål och bedömning av deras koppling till de 17 målen i Agenda 2030

Sammanfattning

I denna delredovisning redogörs för hur Agenda 2030-delegationens arbete bedrivits sedan nulägesanalysen och förslaget till handlingsplan överlämnades till regeringen i maj 2017. Huvuddelen av rapporten utgörs av en analys av relationen mellan Agenda 2030 och befintliga riksdagsbundna mål.

Under perioden har delegationens fokus legat på analys och att fortsätta arbetet med att översätta Agenda 2030 till en svensk kontext. Parallellt med detta har delegationen, i enlighet med sitt uppdrag, även fortsatt arbetet med att sprida information och kunskap om Agenda 2030 samt föra dialog med olika aktörer. I avvaktan på regeringens handlingsplan som, enligt uppgift, ska presenteras före sommaren 2018 har delegationen valt att inte gå vidare i arbetet med att lägga fram fördjupade åtgärdsförslag vid detta rapporteringstillfälle.

Genom att anta Agenda 2030 har Sverige åtagit sig att översätta agendan till en svensk kontext. Som ett led i arbetet har delegationen tidigare gjort en nulägesanalys av de 17 globala målen samt presenterat sex prioriterade områden för Sveriges genomförande. Delegationen har även lyft behovet av en samlad nationell målbild för när Sverige uppnått Agenda 2030 som alla samhällsaktörer kan förhålla sig till. Denna målbild bör vara långsiktig och brett förankrad i riksdagen.

I förslaget till handlingsplan identifierade delegationen ett behov av att utreda relationen mellan Agenda 2030 och befintliga riksdagsbundna mål. Delegationen har därför påbörjat en jämförande analys. Av resultaten framgår att Agenda 2030:s delmål till stor del omfattas av befintliga riksdagsbundna mål och att Sverige genom vissa riksdagsbundna mål dessutom har mer långtgående ambitioner än det som uttrycks på delmålsnivå i Agenda 2030. Sverige skulle därför kunna komma mycket långt i arbetet med att nå agendans mål genom en förstärkning av genomförandet av redan beslutade riksdagsbundna mål.

Analysen visar samtidigt att de riksdagsbundna målen i relativt liten utsträckning uttrycker de tvärgående perspektiv som uttrycks i Agenda 2030:s deklARATION. Trots att analysen visar att

ett stort antal riksdagsbundna mål berör Agenda 2030 är det i det här skedet svårt att utläsa hur väl målen sammantaget leder i en riktning mot en hållbar utveckling. För detta krävs fortsatt analys. Det krävs även en fortsatt analys för att mäta genomförandets effekter och för att identifiera synergier, målkonflikter eller suboptimeringar mellan de riksdagsbundna målen samt för att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas. De sex prioriterade områdena som lyftes fram i delegationens handlingsplan kan fungera som verktyg för detta. Analysen pekar också på vikten av uppföljningsmekanismer och kontinuerliga utvärderingar.

Delegationen anser att de riksdagsbundna målen spelar en viktig roll i framtagandet av en samlad nationell målbild för Agenda 2030 i Sverige. De visar på ett gemensamt ansvarstagande som skapar goda förutsättningar för ett långsiktigt genomförande. Delegationen har påbörjat och kommer att fortsätta arbetet med att ta fram underlag för en nationell målbild och gör bedömningen att det finns behov av att regeringen inrättar en parlamentarisk kommitté som kan efterträda delegationen i mars 2019 och föra detta arbete vidare.

Johan Hassel

Ingrid Petersson

Johan Rockström

Johanna Sandahl

Ida Texell

/Agenda 2030-delegationens sekretariat

1. Introduktion

1.1. Delegationens uppdrag

Delegationens uppdrag löper mellan mars 2016 och mars 2019. I enlighet med direktiven (dir. 2016:18 och 2017:8) har delegationen hittills lämnat tre rapporter:

- 1 november 2016 – Delredovisning
- 1 mars 2017 – Delredovisning med förslag på kommunikationsåtgärder
- 31 maj 2017 – I riktning mot en hållbar välfärd - nulägesanalys och förslag till handlingsplan¹

Rapporten som lämnades i maj innehöll två delar; dels en nulägesbeskrivning, dels ett förslag till handlingsplan med sex prioriterade områden samt åtgärdsförslag med fokus på att skapa långsiktiga förutsättningar för det svenska genomförandet av Agenda 2030. Rapporten bereds för närvarande i regeringskansliet.

I delegationens uppdrag ingår också att stödja och stimulera arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030. Uppdraget ska ske i samråd med länsstyrelser och andra myndigheter, företrädare för samverkansorgan, landsting, kommuner, arbetsmarknadens parter, näringsliv, civilsamhället och forskarsamhället. Delegationen ska vidare förankra Agenda 2030 och utveckla en bred dialog med samhällets aktörer, sprida kunskap och information samt främja informations- och kunskapsutbyte mellan dessa aktörer och med relevanta internationella aktörer. Detta arbete bedrivs löpande. Delegationen har även i uppdrag att presentera ändamålsenliga former för uppföljning av agendan.

Enligt direktiven ska delegationen i en delredovisning 1 mars 2018 redogöra för hur dess arbete bedrivits sedan den senaste rapporten. I denna rapport lämnas en sådan redovisning. Delegationen ska lämna sitt slutbetänkande den 11 mars 2019.

1.2. Regeringens handlingsplan

I budgetpropositionen för 2018² aviserade regeringen att den kommer att ta fram en handlingsplan för arbetet med Agenda 2030. Enligt uppgift från regeringskansliet kommer den i huvudsak att utgå från delegationens nulägesanalys och förslag till handlingsplan och Statistiska Centralbyråns (SCB:s) rapporter om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030.³ Denna delredovisning utgör ytterligare ett underlag. Regeringen avser, enligt uppgift, att presentera handlingsplanen före sommaren 2018.

¹ Samtliga rapporter finns på Agenda 2030-delegationens hemsida: <https://agenda2030delegationen.se/uppdraget/publikationer/>

² Prop. 2017/18:1

³ Statistisk uppföljning av Agenda 2030 och Om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030. SCB, april och oktober 2017.

1.3. Delegationens sammansättning

Den 21 september 2017 fattade regeringen beslut om att utöka delegationen från ursprungligen sju ledamöter till upp till tretton ledamöter (Fi2017/03639/SFÖ).

Ledamoten Mattias Klum lämnade in en begäran om entledigande från sitt uppdrag den 13 november 2017. Ordförande Parul Sharma lämnade in en begäran om entledigande den 21 december 2017. Båda entledigades från sina uppdrag fr.o.m. den 1 januari 2018.

Delegationen har även tre nya sakkunniga från regeringskansliet; Lars Bryntesson ersätter fr.o.m. den 19 september 2017 Ylva Tilander (Finansdepartementet), Kajsa B Olofsgård ersätter fr.o.m. den 22 december 2017 Cecilia Chroona (Utrikesdepartementet) och Ann-Sofie Löth ersätter fr.o.m. den 26 januari 2018 Emilia Högquist (Miljödepartementet).

Regeringen har ännu inte utsett ny ordförande eller ytterligare ledamöter.

2. Delegationens arbete sedan maj 2017 – i korthet

Under framtagandet av förslaget till handlingsplan bedrev delegationen ett omfattande utåtriktat och inkluderande arbete med sektorsvisa och tvärsektoriella konsultationer med bl.a. civila samhället, näringsliv och akademi, samt förde dialog med kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter. Dialogerna och konsultationerna utgjorde dels underlag för delegationens arbete med nulägesbeskrivningen, dels underlag för att kunna presentera förankrade och underbyggda åtgärdsförslag.

I avvaktan på att regeringen ska presentera sin handlingsplan har delegationens arbete sedan överlämnandet av förra rapporten varit mer inriktat på fortsatt analys och fördjupning inom ett antal områden inför slutbetänkandet i mars 2019. Delegationen har dock parallellt fortsatt arbetet med att stödja och stimulera genomförande av Agenda 2030 genom dialog med olika samhällsaktörer samt att sprida kunskap och information om Agenda 2030.

Som ett led i arbetet med att sprida kunskap och information har delegationen deltagit i ett flertal konferenser och arrangemang runt om i landet. Bland annat har delegationen besökt skolor, kommunala och regionala arrangemang samt sektorsövergripande privat-offentliga nätverk. Delegationen kan konstatera att det pågår stor aktivitet bland aktörer runt om i landet och det finns en stor efterfrågan på delegationens närvaro vid olika arrangemang. Av resursskäl har delegationen valt att i huvudsak fokusera på aktiviteter som samlat en bredd av aktörer och där det funnits möjlighet till dialog och erfarenhetsutbyte. Utöver det har delegationen även tagit fram informationsmaterial samt initierat ett arbete med att ta fram lärande exempel (se kapitel 6).

Barn och ungas delaktighet i arbetet med Agenda 2030 är ett återkommande tema som delegationen lyft vid flertal tillfällen. Frågor om ungas delaktighet i beslutsfattande, ungas organisering och hur icke-organiserade ungas delaktighet kan säkerställas är viktiga och har därför lyfts av delegationen i konsultation med ett antal experter inom området. Det fortsatta arbetet kommer att bedrivas bl.a. genom dialoger med LSU – Sveriges ungdomsorganisationer, Fryshuset och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF). Delegationen har även fört fortsatt dialog med Dag Hammarskjöld Foundation och Folke Bernadotteakademien om Sveriges genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 2250 om unga, fred och säkerhet, där ungas delaktighet i beslutsfattande utgör en viktig fråga.

Delegationen har haft ett fortsatt nära samarbete med Statistiska Centralbyrån (SCB) gällande deras uppdrag om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030 som slutredovisades i oktober 2017. SCB:s två rapporter utgör viktiga underlag i arbetet med att ta fram förslag till uppföljning till slutbetänkandet i mars 2019 (se kap 5). Delegationen har även haft ett nära samarbete med Sida och med nätverket *Myndigheter i samverkan för hållbar utveckling* som samlar närmare 60 myndigheter i arbetet med Agenda 2030. Nätverket har under ledning av Sida bl.a. arrangerat seminarier om innovativa sätt för myndigheter att ta sig an agendan och för att omsätta den gemensamma avsiktsförklaringen om närmare samverkan i handling.

I förslaget till handlingsplan identifierades ett antal frågor för vidare diskussion mellan delegationen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). I november 2017 överlämnade SKL en skrivelse till regeringen om delegationens förslag till handlingsplan. I skrivelsen välkomnar SKL i allt väsentligt delegationens analys och förslag. Under hösten har delegationen fört en dialog med SKL utifrån förslagen i handlingsplanen och de identifierade frågorna. Delegationen har också deltagit i ett flertal av SKL:s nätverksträffar (jämför jämställdhet, folkhälsa, miljö, näringsliv och regional utveckling).

Som ett resultat av delegationens nulägesanalys av målen i Agenda 2030 presenterade delegationen förslag på sex prioriterade områden för Sveriges genomförande; Ett jämlikt och jämställt samhälle; Hållbara städer; En samhällsnyttig och cirkulär ekonomi; Ett starkt näringsliv med hållbara affärsmodeller, Hållbara och hälsosamma livsmedel och Stärkt kunskap och innovation. De prioriterade områdena är områden där Sveriges utmaningar i förhållande till Agenda 2030 idag är som störst, men där också möjligheter till lösningar har identifierats. De utgör också verktyg för att hitta synergier mellan olika frågor.

Delegationen aviserade i förslaget till handlingsplan att den i sitt fortsatta arbete skulle fördjupa analysen och vidareutveckla de prioriterade områdena genom dialog och i samverkan med olika samhällsaktörer. En utvecklad analys av hur agendans delmål förhåller sig till de sex prioriterade områdena har påbörjats. I avvaktan på att regeringen ska presentera sin handlingsplan, som enligt uppgift till del ska utgå från de prioriterade områdena, har delegationen dock valt att inte genomföra ytterligare externa konsultationer i dagsläget.

Delegationen har identifierat ett antal frågor som kräver ytterligare fördjupning och kommer därför att ta fram rapporter i samverkan med externa aktörer; en jämförande studie om olika länders arbete med att genomföra Agenda 2030, en studie om strategisk kommunikation för hållbar utveckling, en förstudie om nationell webbplattform samt två undersökningar med fokus på ungas livsstil, konsumtion och hållbarhet, samt om ungas syn på samhälle och politik. Samtliga rapporter syftar till att utgöra underlag för delegationens fortsatta arbete och eventuella åtgärdsförslag i slutbetänkandet. De kan också bidra till regeringens arbete med den nationella handlingsplanen samt bidra till ökad kunskap som kan stärka olika aktörers arbete med agendan. Resultatet av rapporterna kommer att redovisas under våren 2018.

I förslaget till handlingsplan presenterade delegationen ett antal åtgärdsförslag gällande parlamentarisk förankring av Agenda 2030. Delegationen har fört dialog på tjänstemannanivå i riksdagen angående riksdagens arbete med Agenda 2030. Riksdagen har aviserat att man kommer att arrangera ett kunskapshöjande seminarium om agendan som riktar sig till samtliga utskott den 23 maj 2018. Seminariet kommer att vara offentligt. Som ett led i arbetet med att översätta agendan till en svensk kontext har delegationen gjort en inledande analys av relationen mellan Agenda 2030 och befintliga riksdagsbundna mål (se kapitel 4).

3. Agenda 2030 i en svensk kontext

Några övergripande slutsatser gällande det svenska genomförandet som lyfts fram i delegationens rapporter och som bekräftats i de dialoger som förts med olika samhällsaktörer är att:

Agenda 2030 bör översättas till en svensk kontext och en samlad nationell målbild för arbetet slås fast

Agenda 2030 utgör en global målbild för vad världen ska uppnå till år 2030. I agendans deklaration fastslås att alla länder ska fastställa sina egna nationella mål vägleda av den globala ambitionsnivån, men anpassade till nationella förutsättningar. Varje regering ska bestämma hur de globala målen, delmålen och de tvärgående perspektiv som uttrycks i deklarationen ska integreras i nationella processer, policyer och strategier. Sverige har därmed åtagit sig ta fram en samlad nationell målbild.

Agenda 2030 innebär en omfattande samhällsomställning och hållbar utveckling bör vara det övergripande målet för all politik och verksamhet

Agendan täcker samtliga politikområden och tydliggör hur integrerade frågorna är. Många av de områden som står högt på den politiska agendan (t.ex. skola, sysselsättning, klimat och migration) vävs samman på ett tydligt sätt i Agenda 2030. För att ha framgång i arbetet med agendan måste hållbar utveckling därför vara ett övergripande mål för all politik och verksamhet. Avvägningar och prioriteringar vid målkonflikter måste göras med sikte på att främja en långsiktigt hållbar utveckling såväl nationellt som globalt.

Agenda 2030 förutsätter en ambitionshöjning för Sverige både nationellt och globalt

Sverige placerar sig ofta högt i internationella Agenda 2030-jämförelser, vilket är ett erkännande av det arbete som har gjorts och görs. Delegationen identifierade dock utmaningar för svensk del inom samtliga 17 globala mål i den nulägesanalys som ingick i rapporten i maj 2017. För att möta dessa krävs en ambitionshöjning såväl nationellt som globalt. Det innebär också att det finns behov av ömsesidigt lärande både länder och sektorer emellan.

Agenda 2030 som ett ramverk och verktyg för samhällsomställning

Många aktörer använder agendan som ett ramverk för att utveckla sin verksamhet i en hållbar riktning och för att identifiera vilka ytterligare steg som krävs. Det är genom målen och delmålen som många aktörer "hittar in" i agendan och kan identifiera hur deras verksamhet bidrar till arbetet med att uppnå Agenda 2030. För många har agendan inneburit ett stöd för att se hur den egna verksamheten är en del av hållbar utveckling och en del i en större samhällsomställning.

Agenda 2030 förutsätter långsiktighet i beslutsfattandet och riksdagen har en viktig roll

I agendans deklaration lyfts de nationella parlamenten fram som nyckelaktörer. En långsiktig samhällsomställning måste ha en bred politisk förankring och inte vara avhängig vilka som innehar regeringsmakten. Sverige har många nationella riksdagsbundna mål och lagstiftning som styr arbetet och bidrar till en hållbar utveckling. Därför bör även Agenda 2030 som helhet och arbetet med en samlad nationell målbild förankras i riksdagen.

Agenda 2030 förutsätter nya sätt att identifiera och ta sig an komplexa samhällsutmaningar

Agenda 2030 förutsätter en omställning både i sätt att tänka och agera. Den ställer nya krav på såväl organisation som ledarskap – komplexa utmaningar kan inte lösas i stuprör. Detta förutsätter också samarbete och partnerskap mellan olika sektorer och aktörer. Agendan både möjliggör och kräver innovativa och inkluderande arbetssätt som samlar flera samhällsaktörer för såväl gemensam problemformulering som gemensamt genomförande.

Ökad medvetenhet och kunskap behövs för att lyckas med agendan

Om Sverige ska vara ledande i arbetet med Agenda 2030 och hållbar utveckling behövs ökad medvetenhet och kunskap hos olika aktörer. För att kunna fatta långsiktiga beslut krävs kunskap om vad det innebär att genomföra agendan och hur den förhåller sig till befintliga nationella mål och strategier. Det behövs också ökad kunskap för att enskilda medborgare ska kunna fatta medvetna beslut som bidrar till en hållbar utveckling.

Barn och unga är nyckelaktörer för ett framgångsrikt genomförande

Agenda 2030 är en utvecklings- och framtidsagenda. Det är viktigt att barn och unga ges möjlighet att vara aktiva parter i genomförandet; att de kan organisera sig, delta i problemformulering och beslutsfattande på olika nivåer, att ett barnrättsperspektiv appliceras och att det finns kunskap om barn och ungas levnadsvillkor hos de som arbetar med agendan.

Utmaningarna i hållbarhetsarbetet är till stor del globala, men lösningarna företrädesvis lokala

Kommuner och landsting har en central roll i arbetet med hållbar utveckling. Det är ofta i kommunerna som globala åtaganden, internationell rätt och EU-rätt samt nationell lagstiftning ska omsättas i praktisk handling och målkonflikterna blir som tydligast. Det är på den lokala och regionala nivån som det demokratiska deltagandet utvecklas och de flesta kontakterna med medborgare, näringsliv och civila samhället sker. Den nationella styrningen behöver därför stödja genomförandet på lokal och regional nivå.

Plattformer för sektorsöverskridande partnerskap är en nyckel i arbetet

En nyckel för att få till den samhällsomställning som behövs är att politiker, myndigheter, institutioner, näringsliv, civila samhället och akademien kan mötas för att formulera och ta fram förslag på hur de olika aktörerna kan arbeta tillsammans för att nå gemensamma mål. Detta är processer som är tidskrävande och förutsätter tillit mellan olika aktörer men ger samtidigt bättre förutsättningar för ett gemensamt genomförande. Det finns därför behov av plattformar där aktörer från olika sektorer kan mötas.

En strukturerad och inkluderande uppföljning med lämpliga intervaller är avgörande för att arbetet ska gå framåt

För att säkerställa att Sverige gör framsteg krävs uppföljning med lämpliga intervaller. Uppföljningen bör vara såväl kvalitativ som kvantitativ och involvera olika samhällsaktörer. Informationen bör användas i den globala rapporteringen, men framförallt nationellt för att utveckla arbetet och säkerställa att Sverige lever upp till sitt åtagande att vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 både i sitt nationella och internationella arbete.

4. En nationell målbild för arbetet med Agenda 2030

Genom att anta Agenda 2030 har Sverige åtagit sig att översätta agendan till en svensk kontext. För att olika samhällsaktörer ska kunna bidra till genomförandet behövs en samlad nationell målbild som är långsiktig och brett förankrad i riksdagen.

Som delegationen redogjorde för i delredovisningen i november 2016 har Sverige under flera decennier arbetat mot en hållbar utveckling. Det finns riksdagsbundna mål som bidrar till detta arbete inom i princip samtliga politikområden (exempelvis klimat, folkhälsa, jämställdhet och miljö). Målen varierar dock gällande format, omfattning och detaljeringsgrad. De riksdagsbundna målen ska styra såväl regeringen, kommuner och landsting som andra aktörer i deras arbete. Genom budgetpropositionen redovisar regeringen varje år till riksdagen hur den arbetar för att uppnå de riksdagsbundna målen, eventuella justeringar av målen samt vilka åtgärder man avser att vidta för att målen ska uppnås. Det finns dock ingen samlad målbild för hur målen ska bidra till hållbar utveckling eller redogörelse för hur de förhåller sig till varandra. Det finns inte heller någon sammanhållen uppföljning av arbetet för hållbar utveckling.

Delegationen har påbörjat arbetet med att översätta agendan till en svensk kontext. Den nulägesanalys som presenterades i rapporten i maj 2017 i kombination med SCB:s analys av var Sverige befinner sig i relation till de globala indikatorerna utgör en baslinje att utgå ifrån. De sex prioriterade områdena är områden där utmaningarna är som störst och där insatser kan göra att Sverige snabbare förflyttar sig närmare målet med Agenda 2030. Det som ännu saknas, vilket även nämnts av SCB i relation till uppföljning av Sveriges arbete med agendan, är en nationell målbild att förhålla sig till - när har Sverige uppnått Agenda 2030?

4.1. Agenda 2030 och riksdagsbundna mål

Agenda 2030 är i dagsläget inte antagen av riksdagen. I förslaget till handlingsplan lyfte delegationen vikten av parlamentarisk förankring av agendan och presenterade ett antal åtgärdsförslag kopplade till detta, bl.a. behovet av att utreda hur Agenda 2030 förhåller sig till befintliga riksdagsbundna mål.

För att tydliggöra i vilken utsträckning Agenda 2030 redan omfattas av riksdagsbundna mål har delegationen påbörjat en analys av hur väl de riksdagsbundna målen svarar mot agendans 169 delmål och de tvärgående perspektiv som uttrycks i agendans deklaration. En genomlysning av de riksdagsbundna målen ger också en bild av hur den nationella målbilden ser ut i Sverige idag i förhållande till vad som uttrycks i Agenda 2030.⁴

Analysen fokuserar enbart på hur delmålen i Agenda 2030 och de riksdagsbundna målen är **formulerade**, dvs. vilken ambition som uttrycks. Av analysen framgår inte om de

⁴ De riksdagsbundna målen formulering och hänvisning till de propositioner där de under de senaste decennierna har beslutats går att återfinna i budgetpropositionen 2018. Målen är antagna av riksdagen och i vissa fall även uttryckta i lagstiftning.

riksdagsbundna målen är **uppfyllda** för Sveriges del eller om regeringens mål, strategier eller vidtagna åtgärder leder till måluppfyllelse. Analysen visar med andra ord endast i vilken utsträckning de riksdagsbundna målen kan sägas formulera den målbild som uttrycks i Agenda 2030. Delegationen presenterar här de första preliminära resultaten av det pågående analysarbetet.

4.2. Metod

Analysen består av bedömningar och redovisningar i fem steg:

- A. Vilka delmål i Agenda 2030 som är relevanta för Sverige i ett nationellt perspektiv samt i perspektivet Sveriges relation till/påverkan på omvärlden.
- B. I vilken omfattning det finns riksdagsbundna mål som till sin formulering överensstämmer med delmålen i agendan i ett nationellt och/eller globalt perspektiv.
- C. I vilken omfattning de riksdagsbundna målen uttrycker tvärgående perspektiv från Agenda 2030.
- D. I vilken omfattning de riksdagsbundna målen uttrycker mätbarhet.
- E. Exempel på riksdagsbundna mål med stor inverkan på Agenda 2030.

I texten nedan redogörs översiktligt för resultatet av genomgången. Bilagt till rapporten finns också två tabeller som mer utförligt redogör för resultaten. I tabell 1 presenteras bedömningen av Agenda 2030-delmålens relevans för Sverige ur ett nationellt och globalt perspektiv samt grad av överensstämmelse mellan delmål och riksdagsbundna mål. I tabell 2 redovisas de riksdagsbundna målen och en bedömning av koppling till de 17 målen i Agenda 2030.

4.3. En analys av relationen mellan Agenda 2030 och riksdagsbundna mål

A. Relevansbedömning av delmålen i Agenda 2030

Som ett första steg görs en bedömning av delmålens relevans ur ett svenskt perspektiv. Det handlar dels om vilka delmål som är relevanta för Sverige i relation till omvärlden, dels om vilka delmål som är relevanta för Sverige nationellt. Delmål relevanta utifrån Sveriges relation till omvärlden handlar om områden där Sveriges agerande kan bidra till att uppnå delmålet globalt, samt områden där Sveriges agerande kan bidra till att andra länder (i synnerhet utvecklingsländer) ges bättre förutsättningar till måluppfyllelse. Delmål relevanta för Sverige nationellt är de som handlar om nationella frågeställningar, utmaningar, angelägenheter och rådighet. Ett delmål kan vara relevant både ur ett globalt och ett nationellt perspektiv.

Efter en genomgång av de 169 delmålen bedömer delegationen att samtliga delmål är att betrakta som relevanta när det gäller Sveriges relation till omvärlden och att 120 delmål (cirka

70 procent) är relevanta för Sverige nationellt.⁵ Det innebär att det inte finns något delmål som bedöms vara relevant enbart ur ett nationellt perspektiv.

Exempel 1 – delmål relevant för Sverige i relation till omvärlden:

”Säkra en betydande resursmobilisering från en mängd olika källor, inklusive genom ökat utvecklingsamarbete, i syfte att ge utvecklingsländerna, i synnerhet det minst utvecklade länderna, tillräckliga och förutsebara medel för att genomföra program och politik för att avskaffa all form av fattigdom.” (Agenda 2030, delmål 1.a)

Detta delmål bedöms vara relevant endast gällande Sverige i relation till omvärlden eftersom det beskriver att utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna är målgrupp för resursmobiliseringen.

Exempel 2 - delmål relevant för Sverige nationellt och globalt

”Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.” (Agenda 2030, delmål 1.2)

Detta delmål bedöms vara relevant både för Sverige nationellt (dvs. halvera fattigdomen nationellt) och Sverige globalt (dvs. bidra till att inte bara den extrema fattigdomen minskar globalt, utan även fattigdom i stort).

I tabell 1 i bilagan görs en redovisning av bedömningen av samtliga delmål.

⁵ Detta ska dock inte blandas samman med SCB:s analys som tittat på vilka av de globalt framtagna och i vissa fall nationellt anpassade indikatorerna som är relevanta.

B. Riksdagsbundna mål och relevanta delmål

Det andra steget i analysen är att granska i vilken omfattning det finns riksdagsbundna mål som överensstämmer med agendans delmål. Granskningen har utgått från riksdagsbundna mål (och i vissa fall sammanhängande lagstiftning) så som de redovisas i budgetpropositionen för 2018. Sammanlagt uppgår de riksdagsbundna målen till 69 mål.⁶ En bedömning har därefter gjorts om de riksdagsbundna målen är formulerade på ett sådant sätt att de överensstämmer väl, till viss del eller inte alls med delmålet.

Exempel 1 – riksdagsbundet mål och delmål som stämmer väl överens:

”Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.” (Agenda 2030, delmål 10.7)

”Säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklings effekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.” (U08: Migrationsmålet)

Exempel 2 – riksdagsbundet mål och delmål som stämmer överens till viss del:

”Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomsttillväxt högre än det nationella genomsnittet för det 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.” (Agenda 2030, delmål 10.1)

”Kvinnor och män med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall.” (U011: Ekonomisk trygghet vid ålderdom)

Av de analyserade riksdagsbundna målen bedöms 56 av totalt 69 mål överensstämma väl eller till viss del med något eller flera av de 169 delmålen i Agenda 2030. Ett flertal av de riksdagsbundna målen överensstämmer väl eller till viss del med flera av agendans delmål, dvs får ”träffar” gentemot flera delmål. Flera av de riksdagsbundna målen uttrycker dessutom en högre ambition än agendans delmål. 13 av totalt 69 riksdagsbundna mål bedöms inte alls överensstämma med något delmål, det innebär dock inte att de inte kan vara relevanta för arbetet med hållbar utveckling.⁷

Som tidigare konstaterats har alla 169 delmål i Agenda 2030 bedömts vara relevanta för **Sverige i relation till omvärlden**. Analysen visar att det i detta perspektiv finns riksdagsbundna mål som överensstämmer väl med 103 delmål (cirka 60 procent) och riksdagsbundna mål som överensstämmer till viss del med 64 delmål (cirka 40 procent). Endast två av delmålen omfattas inte av något riksdagsbundet mål.⁸ Exempel på

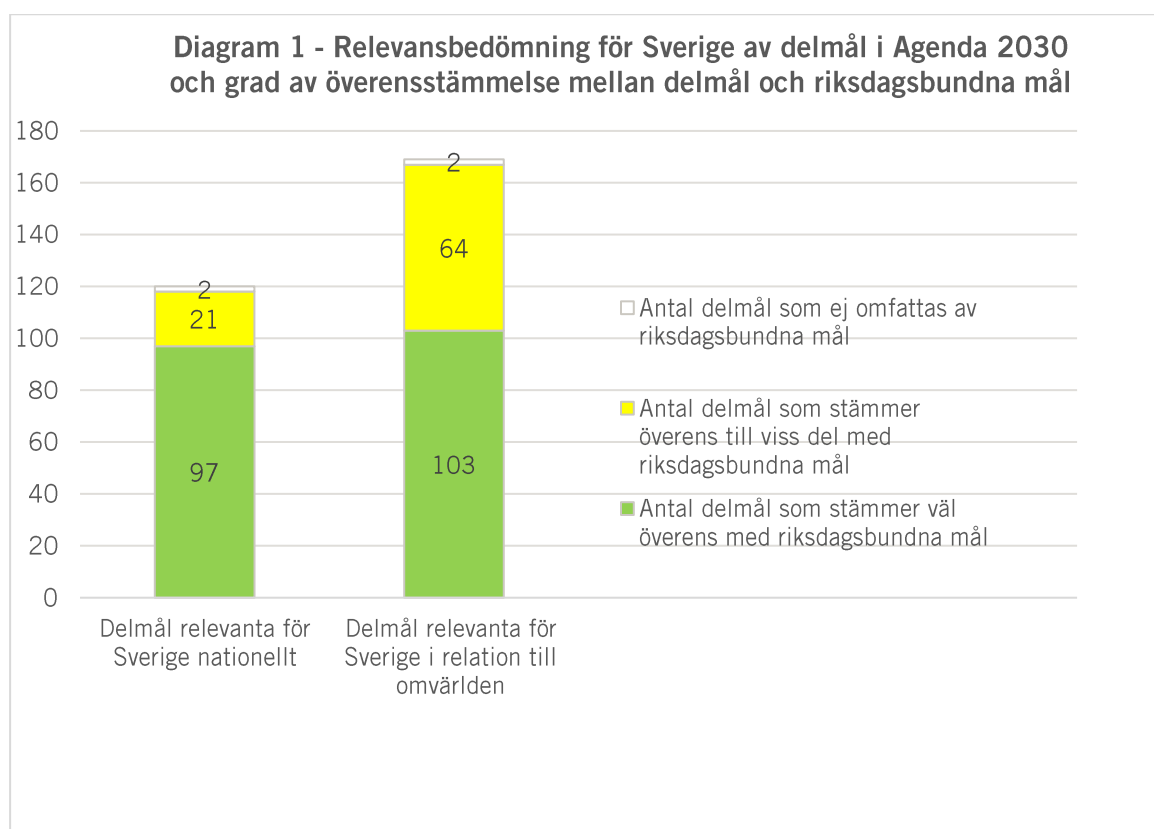
⁶ Flera av de 69 mål som delegationen har analyserat består i sin tur av flera mål, t.ex. Miljömålssystemet som räknas som ett i detta sammanhang (Generationsmålet + 16 miljö kvalitetsmålen)

⁷ Av tabell 2 framgår hur de 69 målen har bedömts

⁸ Delmål 4.4 och delmål 12.8

riksdagsbundna mål som får ”träffar” mot flera delmål är mål inom områdena politik för global utveckling, internationellt bistånd, forskning, högre utbildning och innovation, miljö- och klimat, utrikeshandel, finansmarknad och migration.

Analysen visar vidare att av de 120 delmålen i Agenda 2030 som bedömts som relevanta för **Sverige nationellt** finns det riksdagsbundna mål som överensstämmer väl med 97 delmål (cirka 80 procent) och riksdagsbundna mål som stämmer överens till viss del med 21 delmål (cirka 18 procent). Endast två av delmålen omfattas inte av något riksdagsbundet mål.⁹ Även här finns det riksdagsbundna mål som får ”träffar” mot flera delmål, exempelvis mål inom områdena miljö och klimat, folkhälsa, jämställdhet, sociala tjänster, finansmarknad, samhällsplanering samt areella näringar och livsmedel.



Sammantaget kan delegationen konstatera att en majoritet av delmålen i Agenda 2030 i någon grad omfattas av befintliga riksdagsbundna mål. I tabell 2 i bilagan redovisas samtliga områden för vilka riksdagsbundna mål har granskats och inom vilka av agendans 17 mål det finns en överensstämmelse mellan det riksdagsbundna målet och agendan.

⁹ Delmål 6.b och delmål 10.c

C. Riksdagsbundna mål och tvärgående perspektiv i Agenda 2030

Nästa steg i analysen är en genomlysning av i vilken omfattning de 56 riksdagsbundna målen som identifierats överensstämmer väl eller till viss del med delmål i Agenda 2030 uttrycker några av agendans tvärgående perspektiv. Syftet med genomlysningen är att få en bild av i vilken utsträckning de riksdagsbundna målen sammantaget uttrycker dessa tvärgående perspektiv. Det går dock inte att, baserat på denna analys, dra slutsatsen att alla riksdagsbundna mål bör uttrycka samtliga perspektiv. Det går därmed inte heller att bedöma om och i så fall i vilken utsträckning några riksdagsbundna mål bör förändras. Detta kräver vidare analys.

De tvärgående perspektiv som delegationen valt att titta på är:

- Om de riksdagsbundna målen uttrycker de tre dimensionerna av hållbar utveckling (ekonomisk, social och miljömässig).
- Om de riksdagsbundna målen i sin formulering omnämmer jämställdhet, jämlikhet och/eller mänskliga rättigheter.¹⁰
- Om de riksdagsbundna målen uttrycker formuleringar som belyser Sveriges påverkan och relation till omvärlden.

Tre dimensioner av hållbar utveckling

Enligt analysen bedöms endast ett fåtal av de riksdagsbundna målen på ett tydligt sätt innefatta de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Cirka hälften av målen saknar helt en beskrivning av ekonomiska, sociala och/eller miljömässiga dimensioner av hållbar utveckling. Exempel på riksdagsbundna mål som innefattar de tre dimensionerna är internationellt bistånd, samhällsplanering, transport och areella näringar.

Exempel:

”Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktig god bushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.” (UO18: Samhällsplaneringsmålet)

Jämställdhet, jämlikhet eller mänskliga rättigheter

Cirka hälften av de riksdagsbundna målen bedöms på ett tydligt sätt innefatta en beskrivning av jämställdhet, jämlikhet och/eller mänskliga rättigheter. Ett fåtal riksdagsbundna mål bedöms inte alls innefatta en sådan beskrivning. Exempel på områden inom vilka de riksdagsbundna målen på ett tydligt sätt uttrycker antingen jämställdhet, jämlikhet eller mänskliga rättigheter är folkhälsa, sociala tjänster, finansmarknad och krisberedskap.

¹⁰ Analysen av jämställdhet, jämlikhet och mänskliga rättigheter är översiktlig och syftar till att få en bild av om de riksdagsbundna målen på ett övergripande plan omfattas av principen "Ingen lämnas utanför" i Agenda 2030. Det finns behov att fördjupa analysen där jämställdhet, jämlikhet och mänskliga rättigheter analyseras var för sig.

Exempel:

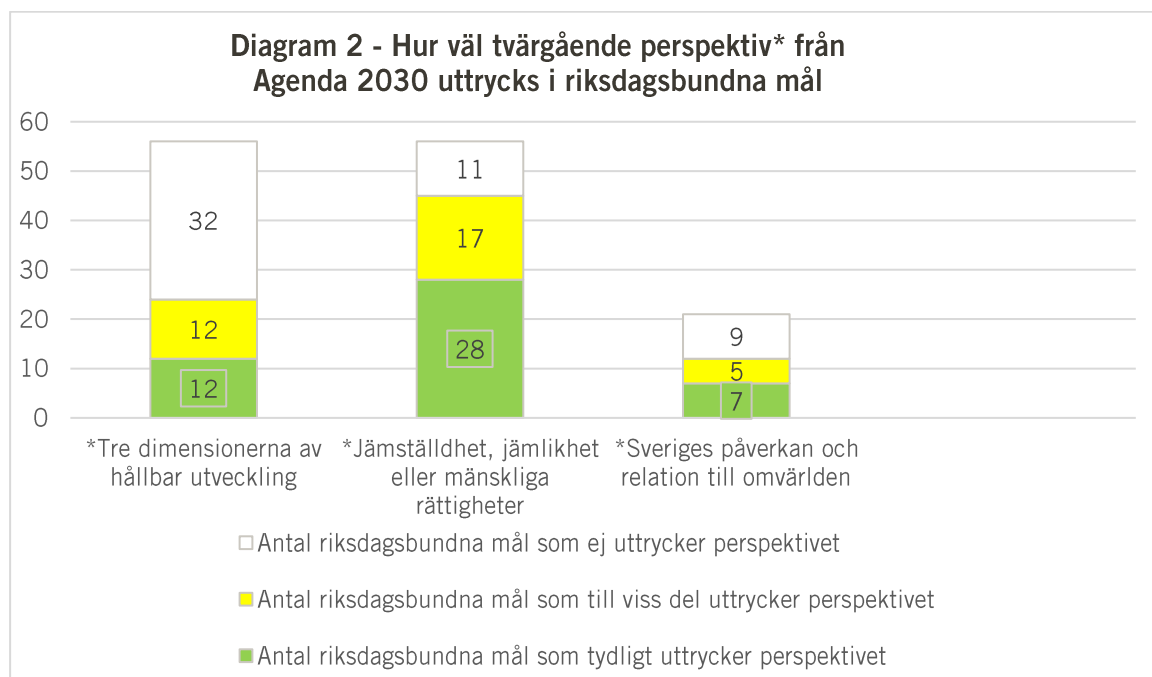
”Befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad och effektiv hälso- och sjukvård av god kvalitet. En sådan vård ska vara jämlik, jämställd och tillgänglig.” (U09: Målet för hälso- och sjukvårdspolitik)

Sveriges relation till omvärlden

Delegationen bedömer att 21 av de 69 riksdagsbundna målen är särskilt relevanta när det gäller Sveriges påverkan på och relation till omvärlden. En tredjedel av dessa mål uttrycker på ett tydligt sätt denna relation. Exempel på riksdagsbundna mål som uttrycker en sådan relation är politiken för global utveckling (PGU), forskning, högre utbildning och innovation samt generationsmålet (miljökvalitetsmålen).

Exempel:

”Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar upp mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt.” (U016: Forskningsmålet)



D. Riksdagsbundna mål och mätbarhet

Flera delmål i Agenda 2030 är formulerade i mätbara termer och uttrycker en tydlig riktning eller målbild. Som nästa steg i analysen görs därför en genomgång av i vilken utsträckning som de riksdagsbundna målen är mätbara. Syftet med genomlysningen är att få en bild av i vilken uträkning de riksdagsbundna målen sammantaget uttrycker en riktning som är mätbar och förenlig med Agenda 2030. Av analysen går dock inte att dra slutsatsen att alla riksdagsbundna mål bör vara formulerade så att de uttrycker en mätbarhet. Det kan dock inte uteslutas att det finns enskilda mål som kan behöva förtydligas. För att fastställa detta krävs vidare analys.

Delegationen bedömer att det stora flertalet av de riksdagsbundna målen (ett 40-tal) inte uttrycker en mätbarhet. Exempel på mål som uttrycker en tydlig mätbarhet är miljö kvalitetsmålen samt nationella mål för energi, transport, ekonomisk trygghet vid sjukdom, ekonomisk trygghet vid ålderdom samt forskning, högre utbildning och innovation.

Exempel:

*”Andelen förnybar energi ska 2020 utgöra minst 50 procent av den totala energianvändningen /.../
Andelen förnybar energi i transportsektorn ska 2020 vara minst 10 procent /.../Energianvändningen ska vara 20 procent effektivare till 2020.” (U21: Exempel på mätbara mål från målen för energipolitiken)*

E. Exempel på riksdagsbundna mål med stor inverkan på Agenda 2030

Av analysen framgår att flera av de riksdagsbundna målen får ”träffar” gentemot många delmål samt uttrycker flera av Agenda 2030:s tvärgående perspektiv. Detta säger dock ingenting om hur väl de riksdagsbundna målen uppfylls. Nedan presenteras några exempel på riksdagsbundna mål som i hög grad överensstämmer med vad som uttrycks i Agenda 2030. Denna exemplifiering är inte uttömmande utan syftar till att visa att även om det finns riksdagsbundna mål så krävs det ytterligare arbete och åtgärder för att dessa ska uppnås.

Exempel – Politiken för global utveckling (PGU)

”Målet för politiken för global utveckling skall vara att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Politiken skall präglas av ett rättighetsperspektiv. Det innebär att människors rättigheter skall utgöra grund för de åtgärder som vidtas för en rättvis och hållbar utveckling. Politiken skall också präglas av de fattigas perspektiv på utveckling. Det innebär att fattiga människors behov, intressen och förutsättningar skall vara en utgångspunkt i strävandena mot en rättvis och hållbar utveckling.” (UO5: Politik för global utveckling)

Politiken för global utveckling (PGU) antogs av riksdagen 2003 och uttrycker på ett tydligt sätt olika aspekter av ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner av hållbar utveckling. PGU lyfter fram behovet av att föra en sammanhållen politik som omfattar alla politikområden för den globala nivån.¹¹ Enligt delegationens bedömning relaterar PGU till delmål i samtliga 17 mål i Agenda 2030 och är avgörande för att de delmål i Agenda 2030 som är relevanta för Sverige i relation till omvärlden i så hög grad bedöms överensstämma med riksdagsbundna mål.

PGU har med andra ord stor betydelse för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Statskontoret har dock konstaterat att innebörden av PGU behöver klargöras och att gränssnittet mellan PGU och biståndspolitiken behöver tydliggöras. Statskontoret beskriver också att förutsättningarna för att mäta effekter av PGU är begränsade. Målen är övergripande, styrkedjorna är långa och orsakssambanden är svåra att påvisa.¹²

Exempel – Miljöpolitiken

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.” (UO20: Generationsmålet)

Generationsmålet och de 16 miljö kvalitetsmålen antogs i sin nuvarande form år 2009. Målet är ett inriktningsmål för miljöpolitiken som på olika sätt uttrycker de tvärgående perspektiv som analyserats. Målen uttrycker bland annat att de ska integreras i andra politikområden och att förutsättningar ska skapas för beslut som är hållbara i såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga perspektiv.¹³ Miljömålen är centrala för genomförandet av Agenda 2030 på

¹¹ Prop. 2002/03:122

¹² Politik för global utveckling Regeringens gemensamma ansvar? Statskontoret 2014:1

¹³ Prop. 2009/10:155

nationell nivå och i relation till omvärlden. Enligt delegationens bedömning överensstämmer miljömålen väl eller delvis med delmål i 12 av de 17 målen i agendan. Att miljömålen uppnås har därför stor betydelse för genomförandet av Agenda 2030.

Miljöarbetet går enligt Naturvårdsverket åt rätt håll på flera sätt. Luftkvaliteten förbättras, försurningen minskar och till 2020 kommer två av miljökvalitetsmålen, Säker strålmiljö och Skyddande ozonskikt, att uppnås eller vara nära att uppnås. Samtidigt återstår mycket att göra för att nå alla miljömål till år 2020.¹⁴

Exempel – Folkhälsopolitiken

"Det övergripande nationella målet för den svenska folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen" (UO9: Folkhälsopolitik)

Den svenska folkhälsopolitiken antogs av riksdagen 2003. För att underlätta arbetet med att nå det övergripande målet har en sektorsövergripande målstruktur med elva målområden beslutats av riksdagen. Målområdena grupperar hälsans bestämningsfaktorer, dvs. de faktorer i människors livsvillkor och levnadsvanor som är av central betydelse för hälsan.¹⁵ Enligt delegationens bedömning spelar folkhälsopolitiken en viktig roll och överensstämmer väl eller delvis med delmål i 12 av de 17 målen i agendan.

Folkhälsan i Sverige är god sett ur ett globalt perspektiv. Det finns samtidigt ojämlikheter i hälsa, samt ökande psykisk ohälsa, övervikt och fetma.¹⁶ Enligt den nyligen avslutade Kommissionen för jämlik hälsa finns det otydligheter i målstrukturen som försvårar styrningen av folkhälsopolitiken. Kommissionen menar att målstrukturen skulle behöva kompletteras med delmål och att det långsiktiga övergripande målet i förhållande till målområdena skulle behöva förtydligas.¹⁷

¹⁴ Årlig uppföljning av Sveriges miljömål 2017, Naturvårdsverket 2017.

¹⁵ Prop. 2002/03:35

¹⁶ Folkhälsans utveckling – årsrapport 2017, Folkhälsomyndigheten

¹⁷ För en god och jämlik hälsa – en utveckling av det folkhälsopolitiska ramverket, Kommissionen för jämlik hälsa, SOU 2017:4.

4.4. Slutsatser

Resultaten av analysen i detta skede pekar på att det finns befintliga riksdagsbundna mål som omfattar en hög andel av delmålen i Agenda 2030. Sverige skulle alltså komma mycket långt i arbetet med att nå agendans mål genom att förstärka genomförandet av redan beslutade mål. Sverige har dessutom i vissa av de riksdagsbundna målen mer långtgående ambitioner än vad som uttrycks på delmålsnivå i Agenda 2030. Analysen visar samtidigt att de riksdagsbundna målen i relativt liten utsträckning uttrycker de tvärgående perspektiven som uttrycks i agendans deklaration. Trots att ett stort antal riksdagsbundna mål berör Agenda 2030 är det i det här skedet av analysen svårt att utläsa hur väl de sammantaget går i riktning mot en hållbar utveckling. Det krävs även en fortsatt analys för att mäta genomförandets effekter och för att identifiera synergier, målkonflikter eller suboptimeringar mellan de riksdagsbundna målen samt för att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas.

Sverige har en hög ambition när det gäller arbetet med Agenda 2030 såväl nationellt som globalt. En del i det fortsatta arbetet med att utforma en nationell målbild är därför att belysa målkonflikter och synergier mellan de riksdagsbundna målen och identifiera vilka mål som i högre grad än andra påverkar utvecklingen mot en hållbar utveckling. Några initiala exempel lyfts fram i denna delrapport (PGU, Miljömålen och Folkhälsomålen), men det behövs en fortsatt analys för att få en bättre helhetsbild. En annan del i arbetet är att analysera hur tvärgående perspektiv kan integreras på ett bättre sätt än idag, hur en ambitionshöjning gällande implementeringen av målen kan åstadkommas och hur uppföljningen kan utformas.

Delegationen kan konstatera att Sveriges ambitioner för hållbar utveckling och flera tvärgående perspektiv uttrycks i Regeringsformen (RF). Det finns reglerat att i vissa fall när nya lagar tas fram ska det göras en bedömning av hur dessa förhåller sig till RF och rättsordningen i övrigt.¹⁸ Det finns dock ingen reglering som ger uttryck för att nya lagar ska *främja* de perspektiv som uttrycks i RF. I den fortsatta analysen av riksdagsbundna mål kan det därför vara av intresse att vidare analysera i vilken omfattning riksdagsbundna mål och ramlagar bör utformas så att de tydligt främjar grundlagarnas intentioner.

Delegationen anser att de riksdagsbundna målen spelar en viktig roll i framtagandet av en nationell målbild för Agenda 2030 i Sverige. De visar på ett gemensamt ansvarstagande som skapar goda förutsättningar för ett långsiktigt genomförande. Det ska dock betonas att riksdagsbundna mål inte automatiskt innebär att tillräckliga åtgärder vidtas för att målen ska uppnås. För detta krävs ytterligare åtgärder. I texten ovan belyses exempelvis att den svenska politiken för global utveckling (PGU) har haft svårt att få genomslag inom olika politikområden, att målen inom miljöpolitiken inte kommer att uppnås i tid och att folkhälsopolitiken i avsaknad av delmål är svår att följa upp. Detta visar på vikten av uppföljningsmekanismer och kontinuerliga utvärderingar.

¹⁸ 8 kap. 22§ RF

Delegationen menar därför att det krävs ytterligare åtgärder, vilket också bekräftats i delegationens nulägesanalys, för att uppfylla de riksdagsbundna mål som redan finns och som omfattar delmålen i Agenda 2030.

Behovet av en parlamentarisk kommitté

Delegationen har påbörjat och kommer att fortsätta arbetet med att ta fram underlag för att kunna ta fram en samlad nationell målbild för Agenda 2030 i Sverige. Delegationens arbete avslutas i mars 2019. Att slutföra arbetet med en samlad nationell målbild är dock en längre process. Delegationen gör därför bedömningen att det finns behov av att regeringen inrättar en parlamentarisk kommitté som kan ta arbetet vidare. De politiska partierna i riksdagen bör sträva efter att få till stånd en blocköverskridande överenskommelse som slår fast gemensamma strategier för genomförandet av Agenda 2030 samt komma överens om vad agendan innebär för Sverige.

5. Uppföljning

Delegationen har i uppdrag att presentera förslag till ändamålsenliga former för uppföljning av genomförandet av Agenda 2030 på lokal, regional och nationell nivå i Sverige. Under året har delegationen fortsatt sin dialog med olika aktörer för att få en fördjupad kunskap om existerande uppföljningsmekanismer och behov inför att förslag lämnas i slutbetänkandet 2019.

För att nå framgång i genomförandet av Agenda 2030 krävs systematisk utvärdering och uppföljning. Den nationella uppföljningen av agendan ska även kopplas till den globala uppföljningen, vilket idag sker främst inom ramen för FN:s högpolitiska forum för hållbar utveckling (HLPF). Agendans bredd och omfattning innebär att uppföljning bör ske på olika nivåer, i flera steg och genom att på ett meningsfullt sätt involvera och möjliggöra för en bredd av aktörer att bidra till detta. Det handlar om både kvantitativa och kvalitativa uppgifter som behöver analyseras och redovisas för att skapa en heltäckande bild av utvecklingen i Sverige i relation till agendans tvärgående perspektiv och mål samt utveckla det fortsatta arbetet med Agenda 2030.

Vikten av att statistikbaserad uppföljning ses i ett större sammanhang har understrukits av SCB.¹⁹ De har även föreslagit att det inrättas en struktur för samordning av den nationella utvecklingen, produktionen och tillgängliggörandet av den statistiska uppföljningen av Agenda 2030. Förslaget innebär att SCB ges ansvar för samordningen samt att ett antal identifierade myndigheter får ansvar för enskilda indikatorer och att delta i samverkans- och utvecklingsarbete kring den statistiska uppföljningen.

¹⁹ Om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030. SCB oktober 2017.

Delegationen har tidigare konstaterat att det finns behov av indikatorer för Agenda 2030 på lokal och regional nivå som är frivilliga men som kan vägleda kommuner och landsting i uppföljningen. SCB är positivt inställda till detta och har framfört att de tillsammans med relevanta aktörer kan bidra i arbetet med att utreda vilka indikatorer som är möjliga och relevanta att följa på en lokal och regional nivå. SCB menar också att ett mindre antal indikatorer bör tas fram där samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå är helt avgörande för att lyckas nå delmålen i agendan. Delegationen kommer att fortsätta följa SCB:s arbete samt regionala och lokala aktörer, såsom SKL och RegLab, som ett led i arbetet med att presentera förslag till ändamålsenliga former för uppföljning.

Genom Agenda 2030 har alla länder åtagit sig att utveckla bredare framstegsmått som komplement till BNP. I vårpropositionen 2017 presenterade regeringen 15 kompletterande mått på välbefinnande och i förslaget till handlingsplan presenterade delegationen ett antal åtgärdsförslag gällande dessa. Delegationen följer arbetet med välfärdsmått för att se hur de kommer att användas i det fortsatta budget/styrningsarbetet.

Olika aktörers inkludering och engagemang samt en meningsfull dialog bör också utgöra del av en fullvärdig uppföljning av agendan. I det arbetet blir det viktigt att säkerställa att perspektiv från de medborgare och aktörer som idag ofta har svårt att komma till tals inkluderas. Delegationen ser därför ett behov av att utveckla och stärka former och strukturer som möjliggör för en inkluderande och meningsfull dialog med fokus på gemensam problemformulering, uppföljning och lärande vars resultat vävs in i det fortsatta arbetet. Delegationen ämnar presentera en vidareutveckling av detta resonemang och möjliga åtgärdsförslag i slutbetänkandet mars 2019.

6. Att kommunicera Agenda 2030 i Sverige

Att kommunicera Agenda 2030 i en svensk kontext är fortsatt en central uppgift för delegationen liksom för övriga aktörer som aktivt arbetar med genomförandet av agendan. Kommunikation ska bl.a. bidra till att skapa insikt och förståelse för hur lokala lösningar till stor del är svaret på de globala utmaningarna.

Som påtalats i tidigare rapporter måste arbetet med kommunikation vara lika långsiktigt och strategiskt som arbetet med agendan i stort. Kommunikation utgör bara *en* aspekt i en bredd av insatser. För att fördjupa kunskapen om och förbättra möjligheten till relevant och effektiv kommunikation för genomförandet av Agenda 2030 har delegationen gett en forskare i uppdrag att fram en rapport om framgångsfaktorer för strategisk kommunikation för hållbar utveckling. Rapporten presenteras våren 2018 och är tänkt att användas som ett underlag i det fortlöpande arbetet med kommunikation, men även som stöd för andra aktörers arbete med kommunikativa insatser.

I delredovisningen i mars 2017 pekade delegationen bland annat ut behovet av en nationell kommunikationsplattform. Som ett led i detta arbete har delegationen initierat en förstudie som ska visa på förutsättningar och möjligheter att skapa en digital plattform för att

underlätta genomförandet av agendan genom kommunikation, samarbete och spridande av lärande exempel. Förstudien ska ge vägledning dels i hur behovet av en gemensam plattform ser ut, dels hur en kommunikationsplattform för Agenda 2030 kan skapas och bygga vidare på befintliga uppdrag, satsningar och resurser.







Delegationen har även i uppdrag att sammanställa och sprida goda exempel inom området hållbar utveckling. Delegationen har valt att fokusera på *lärande* exempel, eftersom det som efterfrågas av aktörer inte främst är goda exempel på *vad* företag och organisationer gör, utan snarare lärande exempel på *hur* agendan kan integreras i det ordinarie arbetet och hur man får till stånd den förflyttning och omställning som agendan innebär. Delegationen har därför tagit fram en mall för att identifiera lärande exempel. Den kan också användas som ett självskattningsverktyg av olika aktörer.

Efterfrågan på delegationens närvaro vid olika typer av arrangemang är stor och kan inte mötas i den utsträckning som önskas. Som ett komplement har delegationen därför inlett ett arbete med filmade föreläsningar och nedladdningsbara presentationer så att kunskap och information kan spridas i andra former. En satsning på webinarier för att ytterligare öka möjligheten till kunskapsspridning är också en del av delegationens kommande insatser för informations- och kunskapsspridning.




Bilaga

Tabell 1 - Agenda 2030-delmålen relevans ur nationellt och globalt perspektiv samt överensstämmelse mellan delmål och mål antagna av riksdagen

NATIONELLT	GLOBALT
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Delmålets relevans i nationell kontext ur svenskt perspektiv (Ja/Nej) ❖ Sammantagen bedömning av överensstämmelse mellan parlamentarisk förankrade mål och delmål grön = överensstämmer väl gul = överensstämmer delvis vit = överensstämmer ej 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Delmålets relevans i global kontext ur svenskt perspektiv (Ja/Nej) ❖ Grad av överensstämmelse mellan parlamentarisk förankrade mål och delmål grön = överensstämmer väl gul = överensstämmer delvis vit = överensstämmer ej

1 INGEN FÄTTIGDOM 	Nationellt	Globalt	2 INGEN HUNGER 	Nationellt	Globalt		
	1.1	Nej		Ja	2.1	Ja	Ja
	1.2	Ja		Ja	2.2	Ja	Ja
	1.3	Ja		Ja	2.3	Ja	Ja
	1.4	Ja		Ja	2.4	Ja	Ja
	1.5	Ja		Ja	2.5	Ja	Ja
	1.a	Nej		Ja	2.a	Nej	Ja
	1.b	Nej		Ja	2.b	Nej	Ja
			2.c	Ja	Ja		
3 HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE 	Nationellt	Globalt	4 GOD UTBILDNING FÖR ALLA 	Nationellt	Globalt		
	3.1	Ja		Ja	4.1	Ja	Ja
	3.2	Ja		Ja	4.2	Ja	Ja
	3.3	Ja		Ja	4.3	Ja	Ja
	3.4	Ja		Ja	4.4	Ja	Ja
	3.5	Ja		Ja	4.5	Ja	Ja
	3.6	Ja		Ja	4.6	Ja	Ja
	3.7	Ja		Ja	4.7	Ja	Ja
	3.8	Ja		Ja	4.a	Ja	Ja
	3.9	Ja		Ja	4.b	Nej	Ja
	3.a	Ja		Ja	4.c	Nej	Ja
	3.b	Nej		Ja			
	3.c	Nej		Ja			
3.d	Nej	Ja					
5 JÄMSTÄLLHET 	Nationellt	Globalt	6 RENT VATTEN OCH SANITET 	Nationellt	Globalt		
	5.1	Ja		Ja	6.1	Ja	Ja
	5.2	Ja		Ja	6.2	Ja	Ja
	5.3	Ja		Ja	6.3	Ja	Ja

5.4	Ja	Ja	6.4	Ja	Ja
5.5	Ja	Ja	6.5	Ja	Ja
5.6	Ja	Ja	6.6	Ja	Ja
5.a	Ja	Ja	6.a	Nej	Ja
5.b	Ja	Ja	6.b	Ja	Ja
5.c	Ja	Ja			
7 HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA 	Nationellt	Globalt	8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT 	Nationellt	Globalt
7.1	Ja	Ja	8.1	Ja	Ja
7.2	Ja	Ja	8.2	Ja	Ja
7.3	Ja	ja	8.3	Ja	Ja
7.a	Nej	Ja	8.4	Ja	Ja
7.b	Nej	Ja	8.5	Ja	Ja
			8.6	Ja	Ja
			8.7	Ja	Ja
			8.8	Ja	Ja
			8.9	Ja	Ja
			8.10	Ja	Ja
			8.a	Nej	Ja
			8.b	Ja	Ja
9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR 	Nationellt	Globalt	10 MINSKAD OJÄMLIKHET 	Nationellt	Globalt
9.1	Ja	Ja	10.1	Ja	Ja
9.2	Nej	Ja	10.2	Ja	Ja
9.3	Ja	Ja	10.3	Ja	Ja
9.4	Ja	Ja	10.4	Ja	Ja
9.5	Ja	Ja	10.5	Nej	Ja
9.a	Nej	ja	10.6	Nej	Ja
9.b	Nej	Ja	10.7	Ja	Ja
9.c	Nej	Ja	10.a	Nej	Ja
			10.b	Nej	Ja
			10.c	Ja	Ja
11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN 	Nationellt	Globalt	12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION 	Nationellt	Globalt
11.1	Ja	Ja	12.1	Ja	Ja
11.2	Ja	Ja	12.2	Ja	Ja
11.3	Ja	Ja	12.3	Ja	Ja
11.4	Ja	Ja	12.4	Ja	Ja
11.5	Ja	Ja	12.5	Ja	Ja
11.6	Ja	Ja	12.6	Ja	Ja
11.7	Ja	ja	12.7	Ja	Ja
11.a	Ja	Ja	12.8	Ja	Ja
11.b	Ja	Ja	12.a	Nej	Ja
11.c	Nej	Ja	12.b	Ja	Ja
			12.c	Ja	Ja
13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN 	Nationellt	Globalt	14 HAV OCH MARINA RESURSER 	Nationellt	Globalt
13.1	Ja	Ja	14.1	Ja	Ja
13.2	Ja	ja	14.2	Ja	Ja
13.3	Ja	Ja	14.3	Ja	Ja

13.a	Nej	Ja	14.4	Ja	Ja
13.b	Nej	Ja	14.5	Ja	Ja
			14.6	Ja	Ja
			14.7	Nej	Ja
			14.a	Nej	Ja
			14.b	Ja	Ja
			14.c	Nej	Ja
15 EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD 	Nationellt	Globalt	16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN 	Nationellt	Globalt
15.1	Ja	Ja	16.1	Ja	Ja
15.2	Ja	Ja	16.2	Ja	Ja
15.3	Ja	Ja	16.3	Ja	Ja
15.4	Ja	Ja	16.4	Ja	Ja
15.5	Ja	Ja	16.5	Ja	Ja
15.6	Ja	Ja	16.6	Ja	Ja
15.7	Ja	Ja	16.7	Ja	Ja
15.8	Ja	Ja	16.8	Nej	Ja
15.9	Ja	Ja	16.9	Ja	Ja
15.a	Ja	Ja	16.10	Ja	Ja
15.b	Nej	Ja	16.a	Nej	Ja
15.c	Nej	Ja	16.b	Ja	Ja
17 BENDRIFVÄRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP 	Nationellt	Globalt			
17.1	Nej	Ja			
17.2	Nej	Ja			
17.3	Nej	Ja			
17.4	Nej	Ja			
17.5	Nej	Ja			
17.6	Nej	Ja			
17.7	Nej	Ja			
17.8	Nej	Ja			
17.9	Nej	Ja			
17.10	Nej	Ja			
17.11	Nej	Ja			
17.12	Nej	Ja			
17.13	Nej	Ja			
17.14	Ja	Ja			
17.15	Nej	Ja			
17.16	Nej	Ja			
17.17	Ja	Ja			
17.18	Nej	Ja			
17.19	Ja	Ja			

Tabell 2 – Riksdagsbundna mål och bedömning av deras koppling till de 17 målen i Agenda 2030

Utgiftsområde samt underliggande områden	Relation till omvärlden	Överensstämmelse i hög grad och/eller i viss grad med ett eller flera delmål inom mål:
UO1 Rikets styrelse		
<ul style="list-style-type: none"> • Samepolitiken (Prop. 2005/06:1 utg.omr 23, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108) 	Nej	2, 6, 8, 11, 12, 15
<ul style="list-style-type: none"> • Länsstyrelserna 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
<ul style="list-style-type: none"> • Demokrati och mänskliga rättigheter (Prop. 2015/16:1 utg.omr 1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:59.) 	Ja	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
<ul style="list-style-type: none"> • Nationella minoriteter (Prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272.) 	Nej	1, 2, 4, 10, 11, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Medieområdet (Prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96.) 	Nej	5, 16
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning		
<ul style="list-style-type: none"> • Finansmarknaden (Prop. 2015/16:1, utg.omr. 2, bet.2015/16:Fi U2, rskr. 2015/16:118) 	Ja	1, 2, 5, 8, 9, 10, 16, 17
<ul style="list-style-type: none"> • Statlig förvaltningspolitik (Prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10: 315.) 	Nej	10, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Digitalisering och IT inom offentlig förvaltning 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
<ul style="list-style-type: none"> • Statlig arbetsgivarpolitik 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
<ul style="list-style-type: none"> • Offentlig upphandling 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
<ul style="list-style-type: none"> • Statistik 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
<ul style="list-style-type: none"> • Prognos och uppföljningsverksamhet 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-

• Fastighetsförvaltning	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
• Riksrevisionen	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
• Vissa medlems- och garantiavgifter (Prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:310.)	Nej	Nej
UO3 Skatt, tull och exekution (Prop. 2017/18:1, UO3)		
	Ja	3, 8, 16
UO4 Rättsväsendet		
• Kriminalpolitiken (Prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1, rskr. 1997/98:87.)	Ja	5, 8, 11, 16
• Rättsväsendet (Prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1, rskr. 1997/98:87.)	Nej	5, 8, 16
UO5 Internationell samverkan		
• Politik för global utveckling (Prop. 2002/03:122).	Ja	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
UO6 Försvar och samhällets krisberedskap (Prop. 2008/09:140, bet.2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292)		
• Militära försvaret (Prop. 2014/15:109, bet.2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251)	Ja	16
• Krisberedskap (Prop. 2014/15:109, bet.2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251.)	Nej	1, 3, 11, 13
UO7 Internationellt bistånd (Prop. 2013/14:1 utg. omr. 7, bet. 2013/14:UU2 Se även skrivelse 2013/14:131 utg. omr.7,bet. 2013/14:UU20.)		
	Ja	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
UO8 Migration (Prop. 2009/10:1, utg.omr. 08, bet. 2009/10: SfU2, rskr. 2009/10:132.)		
	Ja	1, 6, 10, 16

UO9 Hälso-, sjukvård och social omsorg		
<ul style="list-style-type: none"> • Hälso- och sjukvårdspolitik (Prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:SoU1, rskr. 2015/16:102.) 	Nej	3, 5
<ul style="list-style-type: none"> • Folkhälsopolitik (Prop. 2002/03:35, bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145. Prop. 2010/11:47, bet. 2010/11:SoU8, rskr. 2010/11:203.) 	Ja	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Funktionshinderspolitik (Prop. 2012/13:1.) 	Nej	4, 5, 8, 10, 11, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Politik för sociala tjänster (Prop. 1997/98:113, bet. 1997/98:SoU24) 	Nej	1, 2, 3, 5, 6, 10, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Barnrättspolitik (Prop. 2009/10:232.) 	Nej	4, 5, 10, 16
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (Prop. 2008/09:1 utg.omr.10 avsnitt 2.3, bet. 2008/09:SfU1, rskr. 2008/09:138. Se. Prop, 2009/10:1, utg.omr. 10, s.10.)		
	Nej	1, 3, 8, 9, 10
UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (Prop. 2014/15:1 utg.omr. 11, bet. 2014/15:SfU2, rskr. 2014/15:47.)		
	Nej	1, 5, 10
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (Prop. 2015/16:1 utg.omr. 12, bet. 2015/16:SfU3, rskr. 2015/16:88)		
	Nej	1, 5, 10
UO13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering (Målen UO13 är beslutade i prop. 2008/09:1 utgiftsområde 13 avsnitten 3.3, 4.3 och 5.3, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115		
<ul style="list-style-type: none"> • Nyanlända invandras etablering 	Nej	1, 4, 8, 10, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Diskriminering 	Nej	1, 5, 8, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Jämställdhet 	Ja	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 16

<ul style="list-style-type: none"> • Segregation 	Inget riksdagsbundet mål finns angett	-
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv		
<ul style="list-style-type: none"> • Arbetsmarknadspolitik (Prop. 2011/12:1 utgiftsområde 14 avsnitt 3.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88.) 	Ja	4, 8
<ul style="list-style-type: none"> • Arbetslivspolitik (Prop. 2011/12:1 utgiftsområde 14 avsnitt 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88.) 	Nej	4, 5, 8
UO15 Studiestöd		
(Prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000: UbU7, rskr. 1999/2000:96. Prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136.)	Nej	4, 5, 8, 10
UO16 Utbildning och universitetsforskning		
(Prop. 2011/12:1, utg.omr. 16 avsnitt 2.3, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98.)	Ja	4, 8, 9, 12
<ul style="list-style-type: none"> • Förskola och grundskola 	Se övergripande mål UO16	
<ul style="list-style-type: none"> • Gymnasieutbildning 	Se övergripande mål UO16	
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunernas vuxenutbildning (Prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229.) 	Nej	4, 5, 10
<ul style="list-style-type: none"> • Eftergymnasial yrkesutbildning 	Se övergripande mål UO16	4
<ul style="list-style-type: none"> • Universitet och högskolor 	Se övergripande mål UO16	
<ul style="list-style-type: none"> • Forskning (prop. 2016/17:50) 	Ja	1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17
UO17 Kultur, medier, trossamfund och fritid		
<ul style="list-style-type: none"> • Kulturpolitiken – Övergripande (Prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145) 	Ja	4, 8, 11, 12, 16, 17
<ul style="list-style-type: none"> • Litteratur och läsfrämjande (Prop. 	Nej	4

2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117)		
• Språk (Prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89).	Nej	4
• Arkitektur, formgivning och design (Prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225)	Nej	Nej
• Statlig arkivverksamhet (Prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307)	Nej	16
• Kulturmiljöarbetet (Prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273)	Nej	1, 8, 11, 12, 15, 16, 17
• Medier (Prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96.)	Se UO1 Medieområdet	-
• Trossamfund (Prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45.)	Nej	Nej
• Filmpolitiken (Prop. 2015/16:132, bet. 2015/16: KrU11, rskr. 2015/16:289)	Nej	Nej
• Ungdomspolitik (Prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354)	Nej	1, 4, 5, 8, 10, 16
• Politik för det civila samhället (Prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195)	Nej	16, 17
• Idrott (Prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243)	Nej	3
• Friluftspolitik (Prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38)	Nej	3, 11
• Folkbildning (Prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379)	Nej	4, 12, 13

<ul style="list-style-type: none"> • Tillsyn över spelmarknaden (Prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212) 	Nej	Nej
UO18 Samhällsplanering, Bostadsförsörjning och byggande, Konsumentpolitik		
<ul style="list-style-type: none"> • Samhällsplanering, Bostadsförsörjning, byggande och lantmäteriverksamhet (Prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89) 	Nej	1, 7, 10, 11, 13, 15
<ul style="list-style-type: none"> • Konsumentpolitiken (Prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:79) 	Ja	8, 9, 12, 16, 17
UO19 Regional tillväxt (Prop. 2007/08:1, utg.omr. 19, bet. 2007/08: NU2, rskr. 2007/08:99)		
Nej	8, 9, 11	
UO20 Allmän miljö och naturvård		
<ul style="list-style-type: none"> • Miljöpolitik (Prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377 samt prop. 2013/14:141) 	Ja	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15
<ul style="list-style-type: none"> • Miljöforskning 	Se UO16 mål för forskning	
<ul style="list-style-type: none"> • Klimatmål (Prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320) 	Ja	7, 8, 9, 11, 12, 13, 15
UO21 Energi (2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317. samt 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301. samt 2014/15:123, bet. 2015/16:NU6, rskr. 2015/16:5 samt Prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51. samt 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164.)		
Ja	7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17	
UO22 Kommunikationer		

<ul style="list-style-type: none"> • Transportpolitik (Prop. 2008/09:93, bet. 2008/09:TU4, rskr. 2008/09:257. Prop. 2012/13:1 utg.omr. 22, bet. 2012/13:TU1, rskr. 2012/13:118. Prop. 2013/14:1 utg.omr. 22, bet. 2013/14:TU1, rskr. 2013/14:131) 	Nej	1, 3, 5, 8, 9, 11
<ul style="list-style-type: none"> • Politik för informationssamhället (se källor under digitaliseringspolitik, postsektorn, grundläggande betaltjänster) 	Nej	Ja (se nedan)
<ul style="list-style-type: none"> • Digitaliseringspolitik (Prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87. Prop. 2014/15:1, utg.omr. 22, bet.2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86. Prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297.) 	Nej	1, 5, 9, 16
<ul style="list-style-type: none"> • Postsektorn (Prop. 2014/15:1, utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86). Postlagen (2010:1045). 	Nej	1, 9
<ul style="list-style-type: none"> • Grundläggande betaltjänster (Prop. 2006/07:55, bet. 2006/07:TU16, rskr. 2006/07:205) 	Nej	1, 2, 5, 8, 9
UO23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (Prop. 2014/15:1, utg.omr. 23 avsnitt 2.4, bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014/15:88)	Ja	2, 12, 13, 14, 15, 17
<ul style="list-style-type: none"> • Livsmedel (Prop. 2016/17:104 bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338) 	Ja	2, 6, 8, 12, 13
<ul style="list-style-type: none"> • Skogspolitiken (Prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252.samt Prop. 2007/08:108, bet. 	Ja	6, 8, 12, 15

2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244)		
• Samepolitiken	Se UO1	
UO24 Näringsliv		
• Näringspolitik (Prop. 2014/15:1, utg.omr. 24 avsnitt 2.4, bet. 2014/15:NU1, rskr. 2014/15:68)	Ja	1, 2, 4, 8, 9, 12, 17
• Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande (Prop. 2008/09:1, utg.omr. 24 avsnitt 4.3, bet. 2008/09:NU1, rskr. 2008/09:98).	Ja	2, 10, 17
UO25 Allmänna bidrag till kommuner (Prop. 2008/09:1 utg.omr. 25, bet. 2008/09:FiU3, rskr. 2008/09:150)		
	Nej	Nej
UO26 Statsskuldräntor m.m. (5 kap. 5 § budgetlagen [2011:203]).		
	Nej	Nej
UO27 Avgiften till Europeiska Unionen (Prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67).		
	Nej	Nej